Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

№ 31. 1851.

Prenumerationspris: 2 R:dr B:ko.

Lördagen den 2 Augusti.

Tidning för Skön Konst och Litteratur.

Bref om konstexpositionen i Köpenhamn till en vän i London. *)

(Slut fr. N:o 30.)

Gude är ännu en ung man, knappt 30 år gammal; men efter honom har redan bildat sig en hel skola af norska landskapsmålare. Här kunna våra landsmän egentligen rätt se, hvad en skola har att betyda. Inom få år har der utbildat sig en mängd helt unga konstnärer, hvilka alla uppträda med en tecknisk färdighet hvaröfver man måste förvånas. Vi Danskar sakna måhända naturtrohet hos dem; men vi böra betänka, att de äro unga män. De hafva gått en aldeles motsatt väg mot den våra artister beträda; de hafva börjat der våra sluta, med herravälde öfver penseln; men den friska kraft, som finnes hos norrmännen, deras ifriga framåtsträfvan och, framför allt, deras kärlek till fosterlandets natur, måste vara oss en borgen, att de skola veta att städse skaffa sin palett mer och mer sanning. Vi finna nästan hos dem alla samma mjuka pensel, samma lust att gifva naturen bestämda stämningar. Så har *Bodom* målat en "Granskog i regnväder", och *Cappelen* ett "Landskap i morgondimma;" de äro vackra taflor, om också litet för utsmyckade att hos oss åstadkomma den åsyftade stämningen. *Eckersberg* har exponerat ett "Stormväder i fjällen", en interessant uppgift, äfven om den unga konstnärn ej skulle vara den fullt vuxen. I fjor hade han till vår exposition sändt en större tafla: "Næs kyrka vid Randsfjorden," och att döma efter den, har landskapsfacket mycket att vänta af honom. *B. Lund* har visat oss en vacker komposition från "Ulvig" innerst in uti Hardangerfjord. Det är en regnfull dag; en allvarlig stämning är utbredd öfver den lugna hafsytan, hvari den lilla ön med björklunden speglar sig. Mäktiga höjder omkransa fjorden och öfver dem resa sig några fjäll, der snön qvarligger i hvarje fördjupning; de teckna sig så skarpt, de komma oss så nära; det är stennaturens privilegium. Denne konstnär är något tung i färgen, men tycks hafva godt öga för naturen.

Af figurmålare eger Norge en utmärkt artist, hvars namn du säkert känner: det är *Tidemand*. Köpenhamnarne kände och värderade honom från den förra norska expositionen då i synnerhet hans "Husandakt" väckte vår förtjusning. I år se vi en af hans mest berömda taflor, "Katechesförhöret i Hitterdals kyrka." Äfven han har fått sin bildning i Düsseldorf, men han är så äkta norsk, att man nästan icke märker Tyskland förr än man ser påskriften på taflan: "*A. Tidemand* Norwegen, Drf. 1847." Vi införas i en urgammal trädkyrka; men icke för att betrakta dess interessanta byggnadsstil; arkitekturen är underordnad, blicken skall fästa sig vid personerna. Skolläraren, en värdig man, redan något till åren går midt i gången och examinerar i katechesen. Han förhör just en gosse, som ingenting kan. Det ser man på den stränga, halft föraktliga min, hvarmed läraren vänder sina blickar ifrån honom, likasom man äfven ser det på gossen sjelf. Han är den längsta af dem alla; men hans tankar hafva lika så svårt att träffa hvarandra, som hans väst att nå benkläderna. Det är det naturligaste fårhufvud man kan tänka sig på en menniskokropp; han kan icke en gång hålla sina kläder i ordning eller reda sitt hvita hår, hvaraf en lock faller honom i ögonen. Bakom honom står en liten god gosse; med förundran och medlidande ser han upp på stymparen; för honom sjelf skulle det ej vara svårt att svara. Gossen närmast honom är derimot en stor skälm; han lyssnar begärligt till hvad hans sidokamrat hviskar honom i örat, så att han kan vara förberedd att svara, om läraren skulle

*) Den 6:te artikeln, afhandlande de svenska konstprodukter som blifvit insända till expositionen i Köpenhamn, är redan anförd i N:o 20 & 21 af denna tidning.

fråga honom. Den främste gossen är af samma slag; han kan knappt vänta tills han blir tillfrågad, utan vill helst genast springa fram med svaret; men det är väl också hans moder, som sitter bakom och knuffar honom i ryggen; hon har nyss ur boken läst upp för honom hvad han skall svara. På andra sidan om gången stå flickorna, främst en liten täck flickunge; hennes lilla bror ligger på golfvet bakom henne; han vill räcka henne en kringla, han tycker att hon har fastat så länge under förhöret; hon skulle gerna taga mot den för att göra honom till viljes, men nu måste hon tillrättavisa honom, ty det skulle ju störa andakten. Den närmast stående flickan ser ännu oskyldigare ut än den första; och äfven hos de andra flickorna och gossarna, som stå bakom, är uttrycket olika varieradt. I bänkrummet på sidan om gången sitta de gamle, männen på den ena och qvinnorna på den andra sidan. De taga ifrig del i handlingen och äro genomträngda af känsla för dess betydelse; deras ansigten visa en allvarlig förtrytelse öfver en dum gosses okunnighet. — Det är en sinnrik och äkta målerisk komposition, full af omvexling, och under all dess lekande skämtaktighet genomträngd af ett verkligt allvar. Alla ansigten äro vackert och karakteristiskt uppfattade. Hvarochen, som ser dessa öppna barnansigten eller de äldres kraftiga och sköna drag, måste erkänna, att nordbon är lika mycket som italienaren egnad att afmålas; och jag tror icke eller, att dessa brokiga drägter från Thelemarken hafva gifvit målaren ett mindre lönande stoff, än italienska kostymer skulle hafva gjort.

Fru *Hedevig Lund* har exponerat ett vackert fruntimmersporträtt. Det är ett knästycke, så lefvande, att man på något afstånd lätt skulle kunna antaga det för en verklig menniska. Icke blott den svarta atlasklädningen utan ock ansigtet utmärker sig för omsorg i utförandet och sanning i färgen.

Utdrag ur en enskild korrespondens. *)

Paris d. 28 Juni 1851.

Sedan jag fått orientera mig litet och se på hvilken punkt, jag befann mig, var mitt första sträfvande att få reda på de Svenskar, som för närvarande vistas här, och naturligtvis i första rummet konstnärerne; desse äro: *Qvarnström, Billmark, Lindholm och Blackstadius.* Den förstnämnde, som vistats här sedan förl. sommar, har under tiden utfört några de aldra som nättaste esqvisser, man vill se i sculpturväg, samt en förträfflig statuette af *Linné* — en herrlig skapelse! Fastän tilltagen i liten scala, kan den ensam göra sin mästare odödlig, om icke hans förut utförda arbeten redan gjort honom berättigad att ställas högt bland konstnärerne i Sveriges Pantheon. En modell till Berzelii staty är hans senaste arbete och den blifver, efter all sannolikhet, lika utmärkt, som *Tegnérs.* — *Billmark* är, som bekant är, Sverges utmärktaste Lithograf och har vistats här, om jag minnes rätt, alltsedan år 1833, så att han tillegnat sig alla franska vanor och bruk samt nu är en fullkomlig Fransman.

Ännu har jag icke företagit mig något eget arbete utan har haft och har ännu full sysselsättning med att bese och studera de stora målningsgallerierne i Louvren och Luxembourg, för hvilka man kan baxnas, åtminstone hvad antalet af taflor beträffar, ty att der ibland en sådan mängd äfven skall finnas mycket skräp, är naturligt; men hvad betyder väl det, då man der också finner de allra herrligaste skapelser af italienska, spanska och holländska skolorna. Mycket har den franska skolan och de iakttagelser, jag, i afseende på densamma, haft tillfälle att göra, interesserat mig; såsom huru den ömsom stigit och fallit, och till hvilka ytterligheter den kan gå, åt hvilket håll det bär. Så t. ex. just som *Boucher*, med flere af samma slag, voro på modet, med sina vekliga och lättsinniga ämnen, sina pudrade och sminkade herdinnor med höga klackar, uppträder helt tvärt reformatorn *David* och i släptåg efter honom en *Gerard* och *Girodet*, hvilkas arbeten äro kalla och stela, med strängt antika former, så att de nästan se ut, som färglagda basreliefer. Med *Horace Vernet*, *Leon Conié* och *Delaroche*, som ännu lefva, tyckes nu konsten hafva kulminerat, och deras arbeten skola alltid lysa som stjernor bland myriader konstverk, hvilka hafva tonen för dagen. *Eugéne de la Croix* och *Couture* stå nu i spetsen för den aldra nyaste skolan, som man visst icke kan frånkänna genie, men i en diletantgenre, och som utmärker sig genom ett penselfäkteri, som öfvergår alla gränser; det ser ut, som vore allt gjordt under ett rus, och det icke af det lättaste slaget, utan ett verkligt bastant finkelrus. Det tyckes, som ville vissa af dem gå ända derhän, att man icke skall *se* hvad det skall vara, utan, att man endast bör *ana* det. Det är ju i målning, som i all skön konst; idéen får icke vara det enda framstående, utan man fordrar äfven redighet i form, om det skall blifva ett helgjutet konststycke.

*) Från en af våra utmärktare yngre konstnärer till Östgötha Correspondenten.

Konstnotiser.

Bildhuggarekonst.

— **Hahnemanns-Monumentet.** Direktorn för homöopathiska central-föreningen i Leipzig, *dr. Mellicher*, har bekantgjordt, att nämnda monument skall aftäckas i Leipzig d. 10:de Augusti.

Byggnadskonst.

— **Krollska huset i Berlin.** Återuppbyggandet af denna nedbrunna byggnad tog sin början efter en ny plan Måndagen den 21:ste Juli.

Arkitekten och målaren Grimm, hvilken i arkitekturens interesse rest igenom Transkaukasien, har, enligt underrättelse från Tiflis af den 4:de Juli, i samma ändamål nyligen anträdt en resa till Mindre-Asien. Han tänker att låta trycka sitt rikhaltiga album i Paris.

— **Petrikyrkans** byggnad i Berlin skrider allt närmare sin fulländning och hör till de mest storartade

företag derstädes på längre tid. Tornet, hvars uppförande nu väcker ett synnerligt interesse, skall erhålla en höjd af 314 sv. fot, och kommer således att blifva ett af de högsta tornen i Berlin. Det dertill redan uppförda murverket är omkring 211 fot högt, och jernspiran, med hvars uppbyggande man nu är sysselsatt skall blifva 103 fot. År 1852 hoppas man få inviga kyrkan.

Theater och Musik.

— **Sångtäflan.** Till den i staden Gent d. 6:te Juli bestämda "Gesang-konkurse," hvarvid belgiska landtkorporationer, städer af första och andra rangen samt främmande sällskaper efter hvarandra uppträdde på stridsplatsen, hade, bland de senare, "*Kinder Lutetias* sällskap från Paris och "Liedertafel" *von Gladbach* infunnit sig, till hvilka sällskapet "die Vereinigten Liebhaber" från Löwen anslöto sig och inläto sig med båda sällskaperna i en täflingsstrid. Alla de konkurrerande sällskaperna utmärkte sig på ett berömligt sätt, men första priset tillerkändes enhälligt "der deutschen Liedertafel" af konstdomarena hr *Hanssens*, orkesterdirektör vid kongl. theatern i Brüssel, hrr *Andries*, *de Vigne*, *van Santen* och *A. Merlé*, professorer vid konservatorium i Gent, och hr *Strauven*, organist derstädes. Detta *Gladbacherföreningen* enstämmigt tilldömda pris bestod af en stor guld-medalj och 300 francs. Det andra priset, som tillerkändes parisarne var en guldmedalj och 200 francs.

— **Auber's nya Opera:** *Den förlorade sonen*, till hvilken förlagsrätten för Tyskland innehafves af *Schlesingers* Bok- och Musikhandel i Berlin, har redan blifvit inköpt till uppförande af direktionerna för theatrarne i Wien, Pesth, Grätz, Breslau, Königsberg, Warschau och Petersburg.

— **Herr och fru Beckman** slutade Söndagen d. 27:de Juli, sina gästrôler i Berlin, der de skördat det mest odelade bifall, och deras representationer alltid varit talrikt besökta. H:r B. erhöll af konungen en dyrbar snusdosa af guld, och hans fru en guldbroche.

— **M:ll. Ebeling** skall, enligt "Neue Berliner Musik-Zeitung," uppträda i Berlin i början af denna månad.

— **Jenny Lind** gaf för kort tid sedan konsert i Hartfords kyrka i Amerika och råkade dervid ut för ett nytt missöde. Hon hade nemnligen låtit stänga luckorna för fönstren, på det de utanför stående icke skulle höra något. Massan, uppbragt häröfver, sönderbröt luckorna och slog in fönstren. Åhörarne nödgades lemna kyrkan och Jenny Lind undkom oskadd genom en bakdörr och skyndade genast till det närbelägna Springfield.

— **M:ll Lehmann** gaf Thorsdagen d. 24:de Juli i brunnssalongen vid Djurgårdsbrunn nära Stockholm en soirée, som, enligt hufvudstadens tidningar, förskaffade publiken en angenäm bekantskap. P. o. I. Tidn. säga att m:ll L:'s mezzo-sopranröst är af stort omfång och mycken volym; och att utförandet af programmets nummer röjde dramatisk uppfattning och god skola, samt belönades med lifligt bifall.

— **Efter 50 år för 25:te gången.** Om denna pjes som nu en tid gifvits på Djurgårdstheatern, yttras i Bore:

— "Det är länge sedan något stycke här i Stockholm gifvits, hvilket i så hög grad förtjenat att slå an på publiken, som hr Topelii skådespel "Efter femtio år," icke genom hopade mord-, skräck- och pinoscener, utan genom sin snillrika skildring af en tid, som oaktadt alla sina stora fel och lyten, ännu står för oss i ett visst poetiskt skimmer, genom de snillrikt tänkta situationerna, genom djerf och säker teckning af karaktererna samt icke minst genom hr och fru Delands sannt artistiska spel såsom Gustavianen Magnus Drakenhjelm och fru Hjelm." Denna pjes gafs i Måndags den 28 Juli för *tjugondefemte* gången, till recett för hr Lindström en af Djurgårdstheaterns dugligaste artister.

— **Den 13-åriga violinisten J. G. Dente** gaf med biträde af amatörer, i Landskrona den 27:de Juli en Concert, hvarvid den unge konsertgifvaren föredrog. *Air varié pour violon par C. de Beriot*, Polonaise af *Kallivoda* och Thema med variationer af *C. de Beriot*. *Dente* hade förut varit i Malmö. Snällposten för d. 21 Juli yttrar sig härom på följande sätt:

En ung trettonårig violonist, *Josef Dente* från Bergen, har anländt till staden och ämnar gifva konsert i början af nästa vecka. Han började att spela redan vid 8 års ålder, är elev af vår *d'Aubert*, har sedermera studerat i Köpenhamn och ämnar vidare utbilda sin talent i hemorten för all konstnärsskicklighet, Paris. Den unga *Dente* har uppträdt på konserter både i Stockholm, Bergen och Köpenhamn och der tillvunnit sig allmänt bifall, hvarom bladen i sin tid talat. I Köpenhamn gaf han konsert förlidet år, och "Berlingske Tidende" yttrar sig derom, att han "har väckt en ovanlig uppmärksamhet genom att föredraga *Beriot'z* bekanta, utmärkt sköna variationer för violin. Hans spel vittnar icke blott om en för hans ålder beundransvärd skicklighet och korrekthet, utan också om känsla och en utmärkt skola, och man kan vänta att han, med fortfarande utveckling, om få år skall kunna räknas bland de utmärktaste violinister."

— **Julius Günther**, gaf, med biträde af *Signora Normani* och Bohusläns Regementes musikkorps, Fredagen den 25 Juli en musikalisk soirée, i societetslokalen å Gustafsberg vid Uddevalla. Soiréen var så talrikt besökt som utrymmet tillät och en enskild korrespondent säger att Normanis sång väckte furore. Af *Günther* sjöngos: "Adelaide" af *Beethoven*, Recit. och Romance ur op. "Hugenotterna" af *Meyerbeer*, "I. Skogen" af Josephson, "Ungeduld" af *Schubert* och "*Guide au bord ta nacelle*" af *Meyerbeer*. Af *Normani* sjöngos: Aria ur op. "Semiramis" af *Rossini*. samt Aria af *Donizetti*. Af båda utfördes: *Stornello Trasteverino* jemnte en annan duett.

— **Betty Boye** gaf på samma ställe en soirée Söndagen den 27 Juli, med biträde af *Günther* och *Nor-*

KONINGS TEMPEL

mani hvarvid *Boye* utförde: Recit. och Aria ur op. "Orpheus" af *Glück*, "Längtan från hafvet" af *Josephson*, *Veux-tu mon nom* af M:ll *Puget*, Aria ur op. "Figaros Bröllop" af *Mozart*, samt några svenska folkvisor.

— **Ol. Strandberg** gaf i går Fredag jemnte sin fru Charlotte Strandberg, och benäget biträde, en musikalisk soirée å theatern i Wisby.

— **Jean Meyer** med biträde af M:ll *Virginie Paban* gaf den 27 Juli en musikalisk soirée i Rostads park vid Calmar; hvarvid utfördes kompositioner af *Döhler*, *Ch. Mayer*, *Kontski*, *Vieuxtemps* och soirée-gifvaren.

— **Virginie Paban och J. Meyer** gåfvo Onsdagen den 20 Juli Consert å Gymnasii sollenitetssal i Wexiö.

— **Victor Westerdahl**, gaf, med biträde af regimentsmusik från Linköping, den 27:de Juli Consert uti Motala kyrka.

— **Hilda Sandels** gaf Söndagen den 19 Juli konsert i elementarskolans lokal i Carlstad.

— **O. F. Nordlin** skulle Thorsdagen den 31 Juli gifva konsert i Nya Elementarskolans lokal i Carlstad.

— **J. A. Mankell** gaf Sönd. den 27 Juli en musikalisk soirée med dans vid Lunds brunn i Westergöthland.

— **Herr och fru d'Aubert** skola, enligt Najaden, ärna sig till Carlskrona innevarande månad.

— **Violoncellisten C. A. Hedin** gaf Sönd. den 27:de Juli en musikalisk soirée å Gymnasii sollenitetssal i Gefle, med kompositioner af *Kummer*, *Servais* och *Franchomme*.

— **Musikaliska soiréer** anställdes i Sölvesborgs brunnssalong den 21:ste och 24 sistl. Juli, den förra af *J. G. Åberg*, med biträde af amatörer, den senare af *N. Thyboni* med sina minderåriga söner.

— **Theaterföreståndarne:** H:r *C. G. Hessler* befinner sig f. n. med sitt sällskap i Wisby; hr *Oscar Andersson* gifver representationer i Helsingborg; h:r *A. G. Wallin* uti Christianstad; hr *J. W. Weselius* gaf sitt sista Spektakel i Carlstad den 27:de sistl. Juli, och h:r *L. E. Elffors* gifver sitt sista i Westervik Sönd. den 3 dennes, och reser derifrån till Kalmar.

— **Mindre Theaterns skådespelaresällskap** gaf å härvarande Theater Sönd. d. 27 Juli för 2:dra gången "Spaniorer och Portugiser" eller "Slottet de Viana." Vid 3:dje spektaklet Tisdagen den 29 Juli "Läsarepresten," skådespel i 4 Akter, svenskt original af Nej, Nej; derefter "Kärleksreceptet" komedi i 1 Akt, af *Lemoine* och *Decourelle*, 4:de representationen gafs i går med "Urdur" eller "Neckens dotter;" feeriskådespel i 4 Akter, med sång; fri bearbetning efter en dansk idée af författaren till Läsarepresten. Musiken till största delen komponerad af *J. N. Ahlström*. Dekorationerna af *C. E. Holmström*.

Hvarjehanda.

— **Elektro-magnetiska ur.** Urmakaren *Fr. Hoffman*, Brüderstrasse, Berlin, har exponerat ett elektromagnetiskt ur, hvars apparat sätter mekanismen för två ur i rörelse. I afseende på denna inrättnings användande i stort, har h:r H. fästat uppmärksamheten på följande svårigheter, hvilka ej torde vara så lätt att besegra: nemligen för det första inrättningens dyrhet, för det andra sättet att förfärdiga en apparat med alla dess tillbehör, så att aldrig något afbrott inträffar i den elektriska strömmen och följaktligen att uren aldrig stanna, och för det tredje att anskaffa en apparat af den styrka, att den sätter alla uren i en stad i rörelse på samma gång. — I Leipzig, der man redan gjort ett försök med elektromagnetiska ur, inträdde, oaktadt urens antal är ganska ringa, deras stannande ganska ofta. — I alla fall är, genom användandet af den elektromagnetiska kraften på ur, det problem löst, hvarmed redan kejsar Karl V i klostret S:t Just förgäfves sysselsatte sig, nemligen att bringa icke endast två utan äfven flera ur i noggran öfverensstämmelse med hvarandra.

— **Rossini och Zumsteeg.** *Rossini* sade en gång om *Zumsteeg*: Han måtte hafva varit en *mäkta rik man*, eller också *mäkta dåraktig;* ty utaf *en* af hans operor skulle jag hafva gjort "*tjugo*."

Kaka söker maka. En dilettant skref ordagrannt till en musikhandlare följande: "Tit. torde hafva godheten sända mig 10 à 12 nya kompositioner för pianoforte, hvilka dock ej få vara för svåra; jag anhåller likväl om wienermusik, emedan jag eger ett äkta wiener-instrument af *Brodmann*.

Huru man fordom komponerade.

(Slut fr. N:o 30.)

— *Sacchini* kunde icke finna några melodier, om han icke var hos sin älskarinna och hennes kattungar lekte omkring honom. Man märker i hans smekande och lätta musik något af denna omgifning.

Paesiello måste ligga till sängs då han skulle komponera. "Nina", "Barberaren i Sevilla," "la Molinara" och många andra mästerstycken af detta oefterhärmliga snille uppstodo på sådant sätt.

Zingarelli läste, innan han satte sig vid fortepianot för att komponera, några sidor ur en romersk kyrkofader eller någon latinsk poet; men derefter kunde han också inom mindre än fyra timmar skrifva en hel akt af "Pyrrhus" eller "Romeo och Juliette."

Anfossi hade en broder, som lofvade mycket, men dog redan tidigt. I hans arbetsrum såg det ut som hos en kock; öfverallt stodo stekta höns, rökande korfvar och skinkor.

Haydn satt stilla i sin stol då han uppfångade sina stora tankar, men han måste hafva den ringen på sitt finger, som Fredrik II. engång skänkt honom, om hans tankar skulle utveckla sig klart och skönt.

— **Svenska Musikaliska Akademien** får uti tidningen "Merkurius" några, som det synes, ej ogrundade anmärkningar på sig.

Götheborg. Tryckt hos N. J. Gumpert & Comp.